

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete 2 för ämneslärarexamen inriktning 7–9

Avancerad nivå

Pojkars och flickors prestationer i klassrummet

En kvalitativ genusstudie om lärares arbete med läs- och skrivutveckling samt deras uppfattningar om skillnader och likheter mellan kön med fokus på läs- och skrivutveckling.

Författare: Josefine Åslund
Handledare: Stefan Björnlund
Examinator: Gustav Borsgård
Ämne/huvudområde: Svenska
Kurskod: ASV25A/ASV259
Poäng: 15 HP
Examinationsdatum: 2023-10-23

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Högskolan Dalarna – SE-791 88 Falun – Tel 023-77 80
00

Abstract:

Denna studie tar avstamp i den tidigare litteraturstudien Utveckling i skriftspråk i svenskämnet, som undersökte om elevers attityder skilde sig beroende på deras kön, och om detta påverkade deras skrivutveckling och vidare deras resultat och betyg. För att fördjupa den tidigare skrivna litteraturstudien avser denna studie att finna svar på hur lärare upplever pojkars prestationer, hur de arbetar med att skapa ett lärande klimat och om lärare anser att de behandlar pojkar och flickor olika. Utifrån den litteraturstudie som ligger till grund för denna studie visade det sig att det fanns skillnader i pojkars och flickors attityder och att det påverkade deras skrivutveckling. Denna studies syfte har undersökts med hjälp av en semi-strukturerad enkät som skickats ut till 40 skolor. Av dessa valde 12 lärare att svara, resterande 5 återfanns i en Facebookgrupp ämnad för svensklärare. Svaren på enkäten visar på att lärare har olika uppfattningar om pojkars prestationer, att de arbetar olika men att de inte anser att de behandlar pojkar och flickor olika.

Nyckelord:

Svenska, läsutveckling, skrivutveckling, pojkars och flickors prestationer, skillnader i kön

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställningar	5
3. Bakgrund	6
3.1 Kön	6
3.2 Skrivutveckling	6
3.3 Läsförståelse och läsutveckling	7
3.4 Styrdokument	7
4. Tidigare forskning	8
4.1 Det biologiska könet	8
4.2 Det sociala könet	9
4.3 Förväntningar på framtiden	9
4.4 Lärares inverkan	10
4.5 Inlärningsmotivation	10
4.6 Skillnader i skriftspråk mellan pojkar och flickor	10
5. Teoretiskt ramverk	11
5.1 Köns-/Genusperspektivet	12
6. Metod	13
6.1 Val av metod	13
6.2 Genomförande	14
6.3 Reliabilitet	14
6.4 Validitet	15
6.5 Etik	15
7. Resultat	16
7.1 Respondenterna	16
7.2 Hur arbetar lärare med läs- och skrivutveckling med pojkar i jämförelse med flickor?	16
7.3 Vilka skillnader och likheter mellan pojkar och flickor uppenbarar sig i olika lärandesituationer när det kommer till läs- och skrivutveckling?	21
7.4 Vilka faktorer är viktiga i lärandesituationer för att undervisning och inläring för alla elever ska ske på ett tillfredställande sätt gällande läs- och skrivutveckling?	22
8. Diskussion	23
8.1 Metoddiskussion	23
8.2 Resultatdiskussion	24
8.2.1 Hur upplever lärare pojkars prestationer i klassrummet utifrån läs- och skrivutveckling?	24
8.2.2 Hur arbetar lärare för att skapa ett lärande klimat?	25
8.2.3 Upplever läraren att den behandlar flickor och pojkar annorlunda, och i så fall hur?	25
8.3 Slutsats	26
9. Förslag på framtida forskning	27
Referenser	28
Bilaga 1	Informationsbrev

1. Inledning

Skolverket visar i sin publikation *Slutbetyg i grundskolan – våren 2022* att flickor som grupp har, och har haft sedan 1998, i genomsnitt högre meritvärden än pojkar som grupp samt att de i genomsnitt har större andel behörighet till gymnasieprogram. Att flickor som grupp i genomsnitt har högre betyg än pojkar som grupp är ett faktum oavsett om man jämför flickor och pojkar som har föräldrar med utländsk bakgrund men som själva är födda i Sverige, är nyinvandrade till Sverige eller om de har föräldrar med lång, kort eller ingen eftergymnasial utbildning. Statistiken ser likadan ut oberoende av förutsättningar. (Skolverket, 2022b).

Under mina praktiktillfällen som framtida svensklärare har jag vid flera tillfällen uppmärksammat att flickor ofta blir bemötta på ett annat sätt än pojkar. Detta syns dessutom i deras betyg. Jag har även observerat att många gånger är pojkar väldigt vältaliga och kan formulera sig *mundligt* kring en kommande uppgift på ett mycket bra sätt, men sedan när uppgiften lämnas in *skriftligt* är den inte lika bra formulerad. Hur kommer detta sig? Handlar det om att det är pojkars möjligheter att uttrycka sig i skrift som inte räcker till för att göra uppgifter lika bra skriftligt som muntligt?

Min upplevelse har varit att det verkar ha saknats något, framförallt i pojkars läs- och skrivutveckling. I mitt tidigare examensarbete valde jag och min skrivpartner att försöka hitta svar på om det finns skillnader i pojkars och flickors skriftspråksutveckling. Det visade sig vara svårt att finna forskning som kunde bekräfta eller dementera våra misstankar. Svårt, men inte omöjligt. I den föregående litteraturstudien kom vi fram till att det finns forskning som pekar på att flickors och pojkars läs- och skrivutveckling kan skilja sig på grund av att de har olika intressen, till exempel på internet. Flickor brukar oftare använda sociala medier och vara mer aktiva skriftligt i kontakt med andra som använder sociala medier, medan pojkar oftare spelar på internet och använder ett annat språk (Lundgren, 2013, s. 165- 166). Forskning visar även att lärares val av skrivuppgifter kan vara en bidragande faktor i betygsskillnaderna, då lärare gärna vill att eleverna ska skriva om sina egna upplevelser. Detta kan missgynna pojkars skrivutveckling då de generellt hellre skriver om fakta, medan flickor generellt hellre skriver om känslor och minnen (Molloy, 2007 s. 110).

I den läroplan som alla lärare ska arbeta utifrån står det i värdegrunden att: ”Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling” (Lgr 22). I värdegrunden står det att alla som går i skolan ska ha samma förutsättningar

att utveckla goda kunskaper. Skolan ska även arbeta mot de könsmonster som kan försämra elevens möjlighet till att just utveckla goda kunskaper.

I den föregående systematiska litteraturstudien *Utveckling av skriftspråk inom svenskämnet* som är grunden till detta examensarbete fokuserade jag och min skrivpartner framförallt på pojkar och huruvida det finns en skillnad i skrivkompetens mellan pojkar och flickor som kan bero på att eleven tillhör könstillhörigheten pojke. Resultaten visade att det finns flera studier och förklaringar till vilka skillnader det finns mellan de båda könen pojkar och flickor. Attityd till skola (Niemi-virta, 2004), höga förväntningar på att få jobb efter skolan (Zimmerman, 2018, s. 27) samt biologisk mognad (Holm, 2014, s. 169) är några anledningar till betygsskillnader, men även att deras intressevärldar ofta är olika och att flickornas intressen bättre passar med de uppgifter som betygsätts i klassrummet (Lundgren, 2013, s. 163). Därför är det viktigt att undersöka hur lärare ställer sig till detta, framförallt för att öka kunskapen om den ämnesdidaktiska frågan ”hur?”. Hur gör lärare för att, som det står i läroplanen ”främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling” (Lgr 22, s. 6), på ett sätt som passar både pojkar och flickor?

Utifrån mina observationer och resultaten från min tidigare litteraturstudie vill jag bidra till forskningen och göra min egen undersökning för att se om andra svensklärare har gjort liknande iakttagelser som jag. Jag har därför valt att genomföra en enkätundersökning för att ta reda på hur lärare planerar och genomför lektioner sett från ett genusperspektiv samt vilka uppfattningar de har om de båda könen läs- och skrivutveckling. Är lärare medvetna om de skillnader som finns mellan pojkar och flickor, och på vilket sätt visar det sig i så fall i klassrummet?

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur 17 svensklärare upplever pojkars och flickors prestationer i skolan med fokus på deras läs- och skrivutveckling. Dessutom undersöker uppsatsen hur lärarna arbetar för att skapa ett lärande klimat för alla elever samt om lärarna upplever att de behandlar pojkar och flickor olika och i så fall hur. Detta kommer undersökas genom att använda frågeställningarna:

- Hur arbetar lärare med läs-och skrivutveckling med pojkar i jämförelse med flickor?
- Vilka skillnader och likheter mellan pojkar och flickor uppenbarar sig i olika lärandesituationer när det kommer till läs- och skrivutveckling?
- Vilka faktorer är viktiga i lärandesituationer för att undervisning och inläring för alla elever ska ske på ett tillfredsställande sätt gällande läs-och skrivutveckling?

3. Bakgrund

I detta avsnitt förklaras de olika begrepp som används i uppsatsen. Begreppet kön presenteras för att tydliggöra vad som menas med kön i denna studie och begreppen skrivutveckling, läsförståelse och läsutveckling kommer att presenteras så att de går att sätta i relation till den studie som senare diskuteras. Vidare synliggörs de styrdokument som är relevanta för denna studie.

3.1 Kön

Det finns olika sätt att se på ordet kön. Enligt Rädda barnen kan man dela upp kön i biologiskt kön, socialt kön, mentalt kön och juridiskt kön. De olika definitionerna skiljer sig något när det kommer till vad man menar med kön. I denna empiriska studie kommer definitionen ”biologiskt kön” det vill säga ”kön definierat utifrån inre och yttre könsorgan, kromosomer och hormoner” (Rädda barnen 2019, s. 3), vara det som menas när det talas om de olika könen pojke och flicka.

3.2 Skrivutveckling

Skrivutveckling är ett begrepp som består av många faktorer. I Skolverkets material om att utveckla bedömarkompetens ”Elever läser och skriver, en teoretisk bakgrund” av professor Caroline Liberg förklarar hon att skrivutveckling kan ske ur olika aspekter men att ett ”framträdande drag” (Skolverket, u. å, s. 16) är att eleven klarar av att utveckla texter och förstå skillnader mellan hur texter ser ut utifrån olika genrer. Först lär sig eleverna strukturen i de olika genrerna, exempelvis i berättande text börjar man med en inledning och sedan kommer ett händelseförlopp. När eleverna har förstått sig på olika genre kan de utveckla sitt sätt att skriva, och under tiden som de utvecklas kan olika genrer flätas ihop med varandra. En rapport kan till exempel även innehålla delar av en argumenterande text och/eller en förklarande text. Liberg förklarar vidare att ”Ju mer utvecklade rapporten är desto fler genrer ingår alltså” (Skolverket, u. å, s. 16). Ett sätt att utveckla sitt skrivande är alltså att lära sig att använda olika genrer och sedan behärska hur man kan fläta samman dessa till en utvecklad text.

Som förklarar av forskaren Östlund-Stjärnegårdh sker det i ungdomen ett språkligt utvecklingssteg som är viktigt. Hon förklarar att olika beståndsdelar av språket kan i skriven text visa hur långt eleven har kommit i skrivutvecklingen. Sambandet mellan ordvariation, förmåga att skriva långa ord och långa meningar tillsammans och hur väl dessa blir bättre över tid är tecken på skrivutveckling. Ju mer ordvariation, längre ord samt längre meningar - desto bättre text (Östlund-Stjärnegårdh, 2002, s. 25). Hon förklarar att detta är mätbart och att när elever når gymnasiet bör de ha höga siffror.

Skrivutveckling handlar alltså både om att lära sig olika genrer och hur man arbetar med dem, men även själva språket och hur det används.

3.3 Läsförståelse och läsutveckling

Docent Karin Stenlund (2017) förklarar att läsförståelse dels handlar om avkodning och dels språkförståelse (en förståelse för det talade språket), och hon menar att den ena inte ska utesluta den andra, utan måste fungera tillsammans (2017, s. 24). Dock förklarar hon att ju äldre barnen blir desto större fokus läggs det på själva förståelsen, snarare än avkodningen – eftersom avkodningen fulländas vid en relativt ung ålder för de flesta (2017, s. 25). Hur läsförståelse uppstår kan vara relevant att klargöra eftersom elever behöver bemästra läsförståelse för att kunna klara av läsutveckling. Skolverket förklarar i publikationen *Att läsa och förstå* att ”läsförståelsen påverkar möjligheterna att tillägna sig kunskaper i alla skolämnen genom hela skoltiden” (Skolverket, 2016, förord).

Docent Maria Larsson förklarar i sin doktorsavhandling *Viktig läsning?* att läsning blir svårare ju högre upp i ålder man kommer inom skolan, men att undervisningen i läsutveckling avstannar tidigt. Hon förklarar att elever på högstadiet också borde arbeta med läsutveckling eftersom texterna där behöver förstås på ett djupare sätt för att eleverna ska lära sig. Hon förklarar vidare att en elev kan ha god läsförståelse för en text, men ha sämre läsförståelse för en annan text, och att detta beror på vad eleven har för förförståelse av innehållet i texten. Därför, menar Larsson, är det viktigt att lärare arbetar med många olika sorters texter och ger eleverna möjligheter att utveckla sin läsförståelse inom många texttyper. Att arbeta med olika sorters texter ökar elevens ordförråd och gör även att de lär sig strukturen hos olika sorters texter (2021, s. 57-59).

3.4 Styrdokument

I de styrdokument som lärare arbetar och planerar med förklaras att elever, oberoende av kön, ska ges förutsättningar att utveckla sig i det svenska språket. Detta gäller både när det kommer till att utveckla sin skrivförmåga och sin läsförståelse. I betygskriterierna står bland annat att eleverna ska kunna skriva med ”språklig variation” (Lgr 22, s. 232), behärska strukturen på olika genrer och att anpassa språket utifrån tänkta läsare. De ska också kunna läsa olika texter med flyt och även kunna tala om dem (Lgr 22, s. 233).

I Läroplanen för grundskolans syfte står det om ämnet svenska att:

Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika

sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära. (Lgr 22, s. 224)

och i det centrala innehållet kan man läsa att:

Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten. (Lgr 22, s. 228)

Detta innebär att elever ska ges förutsättningar att inte bara hålla sitt skriftspråk vid liv utan även att utveckla det på olika sätt. För att elever ska nå de betygskriterier för godkänt i ämnet svenska som krävs i årskurs nio måste deras skrivande och läsande utvecklas under högstadiets tid och när de slutar nionde klass ska de kunna visa upp en mer fördjupad kunskap i att både skriva och läsa.

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras kortfattade förklaringar om de olika faktorer där forskning visar att skillnader finns mellan pojkar och flickor. Tidigare forskning delas upp i de faktorer som påträffades i den systematiska litteraturstudien i examensarbete 1, Utveckling av skriftspråk i svenskämnet, och kommer att presenteras utan inbördes ordning.

Forskning har visat att det finns en skillnad mellan hur flickors och pojkars attityder och förmågor visar sig i deras skolprestationer. Det finns flera olika faktorer som påverkar detta, och i detta avsnitt kommer fem sådana faktorer att presenteras.

4.1 Det biologiska könet.

Fredrik Zimmerman förklarar att en av de skillnader som finns mellan pojkar och flickor och som kan vara negativt för pojkarna sitter i hjärnan. Enligt Zimmerman har flickor den fördelen att deras hjärnor mognar tidigare än pojkars vilket kan visa sig i att pojkar har ett större behov av stöd och en tydligare styrning i undervisningen "för att kunna fokusera på lärandet" (Zimmerman, 2020, s. 11).

Det biologiska könet kan vara en faktor som påverkar eleverna. Docenten Annsofie Holm (2014) förklarar att mognad är en bidragande faktor till varierande inställning till studier. Hon förklarar att pojkar inte tar skolan på lika stort allvar som flickor och att pojkar i mindre grad tar ansvar för den egna utbildningen. Hon förklarar vidare att flickor har större förväntningar på sig att göra kloka val i skolan för att senare i livet komma in på de utbildningar de vill. Pojkar däremot har en större förtröstan att deras arbetsliv efter skolan kommer att ordna sig och skolprestationer är då inte av samma vikt för dem som för flickor (Holm, 2014, s. 169- 170). Lahelma poängterar något viktigt, nämligen att det är problematiskt att

forskare generaliserar och talar om *alla* pojkar när det i realiteten inte gäller *alla* pojkar (2004, s. 73). Holm förklarar vidare att flickor har en tendens att inse allvaret av behovet att studera mer både i och efter grundskolan. Pojkar däremot, som biologiskt mognar senare än flickor, inser inte behovet av att studera förrän på gymnasienivå. Detta, menar Holm, bidrar till att pojkar i större utsträckning har lägre betyg än flickor i grundskolan (Holm, 2014, s. 154).

4.2 Det sociala könet.

I dagens samhälle finns en tanke om hur män och kvinnor ska agera. Detta går långt ner i åldrarna och flickor och pojkar blir olika behandlade redan i förskolan. Lahelma förklarar att svaga skolresultat skylls på olika saker beroende på vilket kön man tillhör (2004, s. 63). Lahelma skriver om en tid då flickor i snitt presterade sämre än pojkar i matematik och förklarar att det då forskades mycket om flickors bristande kunskap. När pojkarnas resultat blev sämre än flickornas lade man istället skulden på lärarna och undervisningen och menade att dessa inte passade pojkarna (2004, s. 63).

Holm förklarar att flickor ofta har en större förväntan på sig att prestera bra resultat i skolan. Många flickor är även medvetna om att de har sämre förutsättningar i arbetslivet än pojkar och därför måste anstränga sig mycket i skolan. En följd av detta är att många flickor känner sig stressade och psykisk ohälsa är vanligt bland flickor på högstadiet (2014, s. 170).

Pojkar är också medvetna om att de tillhör det kön som har bättre förutsättningar att exempelvis få högavlönade jobb. På grund av detta tenderar pojkar att visa "minskade ansträngningar och sämre studieresultat" (Holm, 2014, s. 171).

Flickor har en tendens att ta till sig karaktärsdrag som är förknippade med sådant som är manligt och förringa sådant som är kvinnligt och hjälper därmed till att förstärka den "manliga dominansen" (Holm, 2014, s. 170). Flickor ser att män tjänar mer och eftersträvar därför att vara som dem.

4.3 Förväntningar på framtiden

Flickor har svårare att få jobb än pojkar. Dessutom tjänar pojkarna mer än vad flickorna gör förklarar Holm (2014, s. 170). Enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB, 2022) tjänar flickor och kvinnor bara 90% av lönen för samma arbete som pojkar och män. Flickor och kvinnor står för den större delen av högre utbildning i relation till pojkar och män, men tjänar ändå mindre och får därmed både lägre lön och lägre pension (Holm, 2014, s. 170). Många flickor i skolan har en medvetenhet om detta och anstränger sig därför hårdare i skolan för att kunna studera de utbildningar som ger dem möjlighet till fortsatta studier och i förlängningen ett högavlönat arbete (Holm, 2014, s. 170). I den studie Holm utfört

ser framtiden mycket ljusare ut för pojkar och många pojkar tenderar att antingen studera yrkesgymnasium som kan leda till arbete direkt eller också ges möjlighet att få ett relativt högavlönat arbete direkt efter gymnasiet utan att gå yrkesgymnasium eller att först studera vidare (Holm, 2014, s. 170).

4.4 Lärarens inverkan

Lärarens inverkan på hur skolan och undervisningen uppfattas kan skilja sig beroende på vilket kön läraren har. Hjalmarsson förklarar att majoriteten av lärare är kvinnor och att det skapar debatt. Elever, föräldrar, politiker och media visar upp en bild där avsaknaden av manliga lärare kan verka negativt för pojkar eftersom många pojkar saknar manliga förebilder i sina liv (2009, s. 41).

Hjalmarsson skriver även om en studie som gjordes 2008, där lärarstuderande blev intervjuade om sina uppfattningar om lärare. Uppgifterna som framkom var att lärarstudenterna föredrog manliga lärare då de ansågs ha större kontroll i stökiga situationer. Manliga lärarstuderande var kritiska till kvinnliga lärare och menade att deras omsorg och brist på gränssättningar kan göra att de har svårare att hantera stökiga klassrumssituationer. De kvinnliga lärarstudenterna hade åsikter om hur manliga lärares beteende mot flickor skiljer sig mot deras beteende mot pojkar (2009, s. 43).

4.5 Inlärningsmotivation

Många pojkar och flickor visar olika grader av motivation i skolan. Niemivirta (2004) förklarar utifrån sin forskning i *Skillnader mellan pojkars och flickors inlärningsmotivation* att flickor har en tendens att underskatta sin egen förmåga och detta gör att de känner en större motivation till att anstränga sig i skolan. Pojkar däremot har en tendens att överskatta sin egen förmåga vilket leder till att de ser ansträngning som något negativt (Niemivirta, 2004, s. 57).

4.6 Skillnader i skriftspråk mellan pojkar och flickor

Lundgren (2013) förklarar att elevers internetanvändande har en inverkan på deras skriftspråk. Beroende på vad de använder internet till skiljer sig deras sätt att uttrycka sig. Pojkar har ofta en tendens att använda datorer till att spela och utvecklar sitt skriftspråk på ett sådant sätt som ska passa spelandet. Flickor däremot har en tendens att intressera sig för sociala medier och utvecklar därför ett skriftspråk som passar sociala medier.

Vidare förklarar Lundgren (2013) att detta är en del av ungdomars skriftspråkliga identitet och att i begreppet skriftspråklig identitet finns olika metaforer som sammanlänkar identitetsskapande och skriftbruk. Position är en av dessa metaforer och kan förstås som att man presterar olika bra beroende på vilken position man

befinner sig i. Vid exempelvis spelande kan ungdomar tillägna sig det språk och den jargong som hör till och känna att de behärskar det språket och den jargongen. När samma ungdomar sedan sätter sig i klassrummet där positionen sänks och eleven hamnar i en position som den känner att den inte behärskar händer det att eleven inte är lika intresserad eller engagerad. (Lundgren, 2013, s. 163) Om en elev inte är intresserad eller engagerad i exempelvis en skrivuppgift kan det leda till att uppgiftens resultat blir sämre utformad.

Molloy (2007) förklarar att det finns en skillnad mellan vilka skrivuppgifter som lärare efterfrågar och pojkars intressevärldar. Detta kan leda till att pojkar får svårare att klara de uppgifter som lärarna efterfrågar, eftersom den största mängden texttyp som efterfrågas i skolan är just den som handlar om att beskriva minnen och känslor. Hon betonar att texter som är mer bekanta för flickor än för pojkar är av den sorten som är personlig och som ska uttrycka känslor. Hon förklarar dock att pojkar som fått sagor lästa för sig när de var barn har lättare att uttrycka sig i sådana texter än de som inte fått sagor lästa för sig och att de pojkar som har ett motorintresse eller som gillar faktatexter har en utmaning med texter som kräver en personlig röst. Hon förklarar även att de flickor som fått sagor lästa för sig som barn ofta själva blivit läsintresserade och utvecklat det läsintresset (Molloy, 2007, s. 110). Ungdomar har en tendens att söka sig till likasinnade, de ungdomar som har ett läsintresse ser läsandet som ett fritidsintresse och detta leder till att de gemensamt får större ordförråd och mer erfarenhet av olika texttyper, vilket i sin tur leder till att dessa elever får lättare att uttrycka sig i sina skrivna texter. De eleverna som inte har läsande som intresse hamnar ofta efter i läs- och skrivutvecklingen vilket leder till att de har svårare att uttrycka sig i sina skrivna texter (Molloy, 2007, s. 17). Molloy förklarar vidare att vissa pojkar känner en motvilja till att läsa eftersom de anser att läsning är en tjejig sysselsättning, men att inte alla pojkar håller med om detta (2007, s. 25).

Även Nodenfors diskuterar elevers olika skriftspråk och han framhäver också skillnaden mellan vad eleverna skriver om i skolan i jämförelse med vad de har för kunskaper med sig från utanför skolan och att detta leder till att elever har varierande förutsättningar. Han menar att det inte räcker med att eleverna enbart använder skolans skriftspråk i skolan utan att det även måste tillämpas utanför skolan för att eleverna ska lyckas med skolans skriftspråk (Nodenfors, 2020, s. 36).

5. Teoretiskt ramverk

I denna studie ligger det ett fokus på skillnader och likheter mellan pojkars och flickors förmågor och attityder och hur lärarna upplever dessa och därför har jag valt att utgå från genusperspektivet. *Kön*, som talats om tidigare i studien, och *genus* skiljer sig något som begrepp. Edlund, Erson och Milles (2007) förklarar att

man oftast talade om *kön* fram till senare 1900-talet, och att man då framförallt talade om kvinnor och män som *vad* de är (Edlund et. al, 2007, s. 29). *Genus* kan mer förstås som det sätt *hur* kvinnor och män är. Det handlar snarare om att kunna se hur könen är inom ”kulturella fenomen” (Edlund et. al 2007, s. 29), i relationer och i olika strukturer – exempelvis religion och arbete. Dock förklarar Tallman Broman att begreppet *kön* på senare tid fått en annan innebörd än tidigare, och att det fått en bredare betydelse, likt *genus*, än bara gällande det biologiska könet (2002, s. 27). Därför kommer både begreppen *kön* och *genus* användas i denna studie och användas för att förklara det som hör till det som beskriver *hur* flickor och pojkar är.

5.1 Köns-/Genusperspektivet

När man talar om begreppet *kön* och *genus* är det svårt att inte tala om att *göra kön*. Att göra *kön* innebär att vi framställer oss som antingen pojkar eller flickor med allt vad det innebär. Inom skolan kan det handla om att pojkar oftare tenderar att luta sig mot antipluggkulturen, och att flickor oftare tar mindre plats i klassrummet. Att göra *kön* i dessa fall handlar om att pojkar lär sig att de ska ha en viss attityd till skolan och att flickor lär sig att de ska bete sig på ett visst sätt i klassrummet. Att göra *kön* är dock alltid under utveckling, och de *genus*ordningar som har gällt gäller inte längre, och de som är nu kommer att förändras (Wernersson, 2014, s. 454).

I Lgr 22 kan man läsa i den värdegrund som ska genomsyra skola och utbildning att

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet (Lgr 22, s. 6).

Detta innebär att lärarna behöver vara medvetna om *genus* och motarbeta de beteenden som kan verka negativt för elevernas framgång i skolan. Wernersson (2014) förklarar att både undervisningens form och innehåll behöver präglas av en medvetenhet om *genus* (2014, s. 466). I skolan stöter elever på *genus* hela tiden och gör *kön* utifrån de erfarenheter som de kommer i kontakt med där. Detta kan verka både positivt och negativt på deras prestationer, beroende på hur de väljer att göra *kön*.

6. Metod

I detta avsnitt kommer valet av metod och utformningen av enkäten att presenteras. Vidare motiveras tanken bakom kategoriseringen av de öppna frågorna i enkäten. I genomförande kommer en förklaring till hur arbetsgången har gått till för att leta efter respondenter till enkäten och till sist redovisas de etiska överväganden som behövs tas i denna empiriska studie.

6.1 Val av metod

Syftet med studien är att undersöka hur svensklärare upplever pojkars och flickors prestationer i skolan med fokus på deras läs- och skrivutveckling, hur lärare arbetar för att skapa ett lärande klimat och om lärarna upplever att de behandlar pojkar och flickor olika och i så fall hur. Eftersom syftet handlar om att förstå lärarnas upplevelser kommer svaren att tolkas kvalitativt (Trost, 2012, s. 22). Frågeställningarna som tidigare presenterats används för att undersöka syftet och för att ta reda på lärarnas upplevelser. För att ta reda på detta används den forskning som var resultaten i mitt tidigare examensarbete. Frågorna i enkäten är utformade för att ta reda på om lärarna upplever skillnader mellan pojkar och flickor i läs- och skrivutveckling, muntliga uppgifter och andra kunskapsskillnader som märks i samband med att läsa och skriva. Vidare handlar frågorna i enkäten om skillnader mellan könen i attityder, behov av anpassning och annat som kan påverka elevernas prestationer i klassrummet. Studien ska ses ur ett köns-/genusperspektiv, och frågorna är utformade för att undersöka hur respondenternas syn på genus i klassrummet reflekteras i deras planering och genomförande av lektion.

Tillvägagångssättet för att samla fakta om lärares insikt och åsikt om detta blev en digital semi-strukturerad enkät. Anledningen till att jag valde en semi-strukturerad enkät var för att få svar från flera lärare och undersöka hur många lärare arbetar, hellre än få. En semi-strukturerad enkät ger mig även möjlighet att få både en bredd, det vill säga att många respondenter svarar på frågorna, samtidigt som jag får ett djup, alltså att respondenterna får möjlighet att själva motivera sina svar i specifika frågor med egna ord.

I enkäten förekommer både slutna kryssfrågor och öppna frågor. De slutna kryssfrågorna valdes ut utifrån den forskning som påträffades i resultatet i examensarbete ett, vilket handlade om utveckling i skriftspråk i svenskämnet. De formulerades som påståenden, där deltagarna fick möjlighet att välja om de ansåg att påståendena stämmer, stämmer till viss del eller inte stämmer alls. De öppna frågorna fungerar som ett komplement till de slutna kryssfrågorna och formulerades med det syfte och frågeställningar som finns i detta examensarbete i åtanke för att söka svar på desamma.

Resultatet av de öppna frågorna kommer att kategoriseras utifrån den kodning som gjorts i innehållsanalysen. När innehållsanalysen genomfördes lästes de 17 olika respondenternas svar och där lokaliserades den eller de faktorer som respondenterna ville lyfta fram. Då de första två öppna frågorna framförallt fokuserades på olika faktorer som möjliggör goda förutsättningar för lärande kategoriserades de utifrån sådana faktorer. Den tredje öppna frågan gäller skillnader mellan pojkar och flickor i inläringssituationer och kategoriserades utifrån de svar som framfördes. Kodningen har gjorts för att utpeka det viktigaste som jag har tolkat att respondenten vill framföra. De stängda frågorna som berör frågeställning ett har sammanfattats för att förtydliga vad respondenterna ansåg var minst- och mest viktigt, medan påståendena tillhörande frågeställning tre har kategoriserats utifrån om de berör kunskaper, undervisning eller attityd, och tolkats utifrån respondenternas svarsfrekvens.

6.2 Genomförande

Eftersom tidsmarginalerna är små för ett examensarbete föredrogs det att skapa en digital enkät i Google Formulär. På detta sätt fanns ingen postgång att oroa sig över och lärarna kunde snabbt svara på frågorna. Tidsåtgången för att svara på frågorna är beräknade att ta 20 till 30 minuter. Urvalet är slumpmässigt, och meningen är inte att undersöka hur alla svensklärare i hela Sverige arbetar, utan hur respondenterna som svarat arbetat. För att komma i kontakt med svensklärare använde jag Skolverkets hemsida för att leta reda på olika grundskolor runt om i Sverige. Efter att ha lokaliserat skolor kontaktades rektorn på berörda skolor via mail för att be om hjälp med vidarebefordring av enkäten till svensklärare. Enkäten har skickats till 40 skolor från Kiruna i norr till Lund i söder, från Göteborg i väst till Visby i öst. Från dessa 40 skolor har 12 lärare svarat. Fem lärare tillhörande en Facebook-grupp fokuserad på svensklärare på högstadiet var behjälpliga för att få in fler svar. Sammantaget har 17 svensklärare svarat på enkäten och alla deras svar redogörs i Resultat och diskuteras i Resultatdiskussion.

6.3 Reliabilitet

Enligt Trost (2012) handlar reliabilitet om att studien ska kunna göras igen med samma resultat. Vid en kvalitativ enkätundersökning är det viktigt att frågorna är enkelt utformade så att de tolkas likadant av alla respondenterna.

I min enkät har jag använt mig av ett enkelt språk, och varit tydlig med syftet med enkäten. Alla respondenter har svarat på alla frågor, om så bara med en punkt (i frågan om att motivera varför respondenten valt *kön* som en viktig faktor vid planering svarade en respondent med en punkt och detta tolkar jag som att den inte anser att *kön* är en viktig faktor).

Något som skulle kunna försvåra förståelsen i enkäten är att jag skiftade fokus mellan pojkar och flickor, och om man inte var uppmärksam kunde man eventuellt svara fel. Detta gjordes dock medvetet för att inte frågorna skulle bli alltför nära varandra och jag ville inte riskera att respondenterna skulle svara slentrianmässigt.

6.4 Validitet

Trost (2012) förklarar att validitet syftar till att frågorna som ställs ska höra samman med det man vill mäta med enkäten.

Syftet med min empiriska studie är att undersöka lärares upplevelser om pojkars prestationer i klassrummet, hur lärare arbetar och även att undersöka om lärare upplever att de gör skillnad på pojkar och flickor, och det gjordes genom att ha passande frågeställningar. Utifrån frågeställningarna har frågor och påståenden formats med hjälp av resultaten i min tidigare litteraturstudie om Utveckling av skriftspråk inom svenskämnet. Detta har säkerställt att jag har ställt de frågor som krävs för att jag ska få svar som kan hjälpa mig att komma fram till mitt syfte.

6.5 Etik

Enligt informationskravet i Vetenskapsrådet *God forskningsed* (2017, s. 40, 41) fick respondenterna upplysning i informationsbrevet som skickades ut med enkäterna om vad enkätens syfte var, samt vilka förhoppningar jag hade med examensarbetet. Min förhoppning var att undersöka om det finns någon skillnad mellan pojkar och flickor, och i så fall hur det yttrar sig i klassrummet. Jag förklarade även att skälet till att detta ämne valts var för att ”kunskap om och förståelse för skillnaderna i utveckling kan öka lärares chanser att se till att alla elever får samma möjligheter till en likvärdig utbildning.” Vidare förklarade jag hur utformningen av enkäten såg ut, att den innehåller 18 frågor där sex av dem är öppna frågor och 12 är kryssfrågor. Enligt konfidentialitetskravet informerade jag respondenterna om de rättigheter de har, nämligen att de är fullständigt anonymiserade, att deras deltagande är frivilligt och att de när som helst kan välja att avbryta deltagandet. Till sist förklarade jag att all information som kommer fram i denna undersökning enbart kommer att användas till denna studie och hanteras konfidentiellt. Eftersom enkäten skickats ut till 40 olika skolor kan inte heller jag utröna vilka som svarat, och den förfrågan som skickades på Facebook är borttagen och jag vet inte vilka lärarna var som svarade på enkäten därifrån. Enkäten är som sagt digital och de enda personliga frågorna om respondenterna handlade om deras kön, hur länge de arbetat som lärare samt om de var legitimerade. Jag har med denna information ingen möjlighet att ta reda på vilka respondenterna är, och därmed kan ingen annan heller göra det, vilket uppfyller konfidentialitetskravet. Eftersom många skolor blev erbjudna enkäten men bara några lärare valde att delta bevisar det även att samtyckeskravet uppfyllts, då lärare som inte ville svara valde att inte göra det. Studien har även genomgått en

egengranskning där svaren visade att Etikprövningsmyndigheten inte behöver granska den.

Jag valde att utforma frågorna enligt den forskning som resultatet visade i min litteraturstudie, och ställde frågorna sakligt. Jag valde dessutom att inte vara ”svart eller vit” i svarsalternativen, utan gav dem möjlighet att välja mellan ”stämmer”, ”stämmer till viss del” eller ”stämmer inte alls”. I de öppna frågorna var det några av respondenter som valde att inte svara på vissa frågor.

7. Resultat

I resultatdelen kommer först respondenterna presenteras. Enkäten innehåller 12 påståenden och sex frågor och dessa kommer att delas in i och presenteras utifrån frågeställningarna: Hur arbetar lärare med läs- och skrivutveckling med pojkar i jämförelse med flickor?, fråga ett till fyra, Vilka skillnader och likheter mellan pojkar och flickor uppenbarar sig i olika lärandesituationer när det kommer till läs- och skrivutveckling?, fråga fem till 13 och till sist: Vilka faktorer är viktiga i lärandesituationer för att undervisningen ska ske på ett tillfredsställande sätt gällande läs- och skrivutveckling?, fråga 14-18. Från den samlade svarenkäten kommer citat att presenteras för att tydliggöra olika svar. Efter att resultaten har presenterats till respektive frågeställning kommer en kort sammanfattning av svaren.

7.1 Respondenterna

Respondenterna är alla legitimerade lärare och har mellan fem och 23 års erfarenhet som lärare. I undersökningen har 14 kvinnor och tre män svarat och de kommer från spridda platser i hela Sverige.

7.2 Hur arbetar lärare med läs- och skrivutveckling med pojkar i jämförelse med flickor?

I min enkät ämnade jag att hitta svar på hur lärare tänker när de utformar sina lektioner. Utifrån tidigare forskning kan man se i generella drag att flickor och pojkar fungerar olika i skolan. Jag ville ta reda på om lärare har just kön och skillnader som följer med kön i åtanke när de planerar lektioner, men gav dem även andra alternativ som kan vara viktiga i klassrummet. Lärarna kunde välja att kryssa i en eller flera faktorer från alternativen. Dessa presenteras i form av korta sammanfattningar där svaren tolkas.

Fråga 1. Vilka faktorer har du i åtanke när du planerar en lektion i svenska?

Enligt svaren i enkäten är det bara två av de 17 respondenter som svarat att de har *kön* i åtanke när de planerar sina lektioner. Däremot är det tydligt att *variation* i undervisningen för att hålla eleverna intresserade är viktigast. På individnivå kan vi även se, i fallande ordning, att *kunskapsnivå, läs- och skrivsvårigheter, elevintresse, redovisningsvalsmöjligheter* och *jämlig taltid* prioriteras framför kön.

Fråga 2. Finns andra faktorer att tänka på? I så fall, vilka?

I andra frågan gavs respondenterna möjlighet att själva berätta vad de tyckte var viktigt, förutom de faktorer som angetts i första frågan. Resultaten kategoriseras utifrån hur ofta förekommande svaren var. Centralt innehåll, kursplan och kunskapskrav var det som förekom flest gånger, medan tid, möjlighet till lärande och självmedvetenhet återfanns en gång vardera i svaren.

Centralt innehåll, kursplan och kunskapskrav

Tre lärare skrev att det centrala innehållet behövde finnas med i åtanke vid planering inför lektion, tre andra lärare ansåg att kunskapskraven var viktigast medan en annan lärare tyckte att kursplanen var den del från Läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet 2022 som behövde poängteras.

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar/psykisk ohälsa

Fyra lärare förklarade att neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, olika diagnoser, psykisk ohälsa och talängslan var viktiga faktorer att tänka på.

Grupper

Att vara lyhörd i klassrummet och känna av huruvida gruppkonstellationer fungerar utifrån elevernas dagsform menade fyra lärare var viktigt. Lärare tre förklarar att det är viktigt med ”Gruppdynamiken; vilka individer som fungerar bäst tillsammans just då”. En lärare berättar att eleverna beter sig olika mot varandra beroende på dagsform, och förklarar att vissa dagar går det bra att dela in klassen i lika stora grupper medan andra dagar vill eleverna inte bli indelade alls utan arbetar hellre ensamma. En annan lärare poängterar att några elever som fungerar bra tillsammans ena dagen kan en annan dag inte alls fungera ihop.

Personligt behov

Anpassning av undervisningen utifrån elevernas behov menar två lärare är viktiga faktorer. Om någon är en svag läsare eller skribent behöver eleven hjälp att utvecklas för att kunna bli bättre. Lärare sju berättar att den planerar utifrån ”Ext(r)a anpassningar, individer med speciella behov, koncentration, mående.”

Inget

Två av lärarna ansåg att det inte finns något annat att ta hänsyn till när man planerar lektioner än de faktorer som presenteras i tabell 1.

Tid

En lärare tycker att det är viktigt att tänka på att eleverna ska få gott om tid på sig för att kunna fullfölja uppgifterna.

Möjlighet till lärande

Då det inte följde någon förklaring till detta vill jag själv tolka det som att det ska finnas bra förutsättningar i klassrummet, som till exempel studiero.

Självmedvetenhet

En lärare förklarar att den arbetar mycket med att eleverna själv ska ta ansvar för sitt lärande, interagera med andra samt att eleverna använder varandras kunskap för att ”utvecklas gemensamt”.

Fråga 3. Om du svarat att kön är en faktor, var god motivera varför du har det i åtanke.

15 av respondenterna svarade i första frågan att kön inte var en viktig faktor när man planerar en lektion. Jag bad lärarna att motivera varför de valde kön som en viktig faktor och många förklarade att det inte var viktigt att tänka på kön eftersom inläring inte har något med kön att göra, utan påpekar istället att det handlar om att planera utifrån elevernas individnivå. Lärare nio förklarar att den ”Har inte angett att kön är en faktor. Undervisningen måste anpassas och differentieras så den passar för alla individer.”

De två som ändå har kön i åtanke när de planerar lektioner menar dels att de försöker se till att inte bara män blir representerade i skönlitteraturen som de läser under lektionerna, dels att de märker en skillnad i hur pojkar och flickor är på lektionerna. Lärare två menar att ”Flickorna är överlag tystare och pojkarna pratar mer. Flickorna (får) generellt sett mer gjort och pojkarna behöver tydligare instruktioner och stödstrukturer.” Men att ”När på individnivå stämmer detta naturligtvis inte alltid.” Här kan vi ändå se att denna lärare märker av ett könsmonster och att detta har varit ett sätt som eleverna *gjort kön* i klassen.

Fråga 4. Vad är viktigt i en lärandesituation för att alla i klassen ska ha de bästa förutsättningarna för att lyckas?

Detta är en öppen fråga där respondenterna fick svara med egna ord. De flesta lärarna har bidragit med flera olika faktorer som är viktiga i lärandesituationer, vilket har gett 27 svar på frågan. Bidragen kategoriseras utifrån hur ofta förekommande svaren var. Studie- och arbetsro var det svar som förekom flest gånger, medan utveckling och intresse/motivation påtalades en gång vardera.

Studie- och arbetsro

Sju av lärarna förklarar att de anser att det är viktigt med studie-och arbetsro. En av lärarna förklarar att det är väsentligt att eleverna får studie-och arbetsro för att

alla ska kunna studera på ett tillfredställande sätt. Lärare sjutton menar att det är en viktig förutsättning att eleverna får ”studiero, lugnt och tyst”.

Anpassning

Flera lärare poängterar vikten av att anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella behov. Lärare tre skriver ”anpassad undervisning riktad till gruppen men samtidigt till varje enskild individ.” Anpassningen kan handla om lektionsplanering, muntliga kompletteringar eller klassrumsklimat.

Variation

En lärare förklarar att något som är viktigt i en lärandesituation är ”att man har en variation i elevaktivitet, genomgångar och i olika arbetssätt.” Tre till lärare anser också att variation är betydande för att ge de bästa förutsättningarna för eleverna att lyckas.

Struktur

Två av lärarna menar att struktur är viktigt och en av lärarna förklarar att en tydlig struktur och förutsägbarhet hjälper eleverna.

God lärar- elevrelation

En lärare förklarar att denne kan göra en ”perfekt” lektionsplanering och att den kan passa väldigt bra en lektion, men inte fungera alls nästa, beroende på elevernas dagsform. Läraren förklarar då att förmågan att känna av klassen och att ha goda relationer med elever kan vara till stor fördel, och att utifrån deras signaler anpassa undervisningen för att ändå lyckas med lektionen. En till lärare påpekar också att en god lärar-elevrelation är betydelsefullt.

Trygghet

Att känna sig trygg i klassrummet, med sina klasskamrater och sina lärare förklarar två av respondenterna är viktigt.

Flera lärare/resurser

En lärare förklarar att oavsett vilka andra förutsättningar som råder i klassrummet ger det alltid bättre förutsättningar att det finns en till lärare med. En annan menar att resurser är en stor tillgång i klassrummet.

Utveckling

”Chansen att utvecklas utifrån sin nuvarande nivå” samt att ”få möjlighet att nå högt i sin utveckling” förklarar en lärare är det viktigaste för lärande.

Intresse/motivation

Att planera lektionen för att göra den intressant anser en lärare vara väsentligt och förklarar att om lektionen är intressant kan även eleverna bli motiverade att studera.

Enligt svaren visar det sig att de flesta lärarna var överens om att ett lugnt klassrum med god studie- och arbetsro var en viktig faktor för eleverna att få goda förutsättningar. De faktorer som färst lärare påtalade var möjlighet till utveckling och att ha elevernas intresse i åtanke.

Fråga 5. Finns det lärandesituationer som mottas olika av pojkar och flickor? Motivera gärna ditt svar.

Ingen skillnad

Åtta lärare anser att lärandesituationer inte mottas olika beroende på kön och en förklarar att den tidigare märkte av att pojkar tog mer talutrymme än flickor men att detta inte märks av längre. De flesta förklarar att det snarare handlar om intresse eller motivation som skiljer eleverna åt, och att kön inte är väsentligt. Lärare 11 berättar att den ”tycker inte att just kön är en faktor utan mer gruppens sammansättning.” Två lärare berättar även om vikten av att aktivt arbeta mot antipluggkulturen, men förklarar att den negativa inställningen till skolan inte bara gäller pojkar, utan även flickor.

Läsning

Sex av lärarna kommenterar att det finns en skillnad i flickors och pojkars motivation till att läsa. Fyra förklarar att majoriteten av dem som är positivt inställda till att läsa är flickor, och två påpekar att de märkt en skillnad dels i att pojkar har svårare att läsa, dels att det är svårare att motivera dem att läsa eller att få dem att läsa över huvud taget. Lärare sju förklarar att ”Generellt upplever jag att pojkar är mer negativt inställda till läsning än flickor och att flickor i större grad läser på fritiden.”

Skriva

Två av lärarna förklarar att flickor är mer intresserade och engagerade av att skriva olika texter än pojkar, medan lärare 15 vänder på det och förklarar att ”Jag upplever att skrivuppgifter, särskilt berättande texter, tas emot med mer negativitet av pojkar.”

Muntliga övningar

En lärare berättar att pojkar är mer engagerade i uppgifter där det gäller att diskutera eller när de får göra uppgifterna muntligt. Däremot förklarar en annan lärare att ”diskussioner om feminism och jämställdhet kan tas emot olika av de olika könen.”

Fria former

Lärare ett beskriver att ”ett större antal flickor arbetar bättre under mer fria former.”

Åtta av respondenterna förklarar att anledningen till att lärandesituationer mottas olika beror inte på om man är pojke eller flicka. De menar istället att det beror på

om eleverna är intresserade av innehållet i lektionen, att gruppens sammansättning spelar roll och att normer och kultur har en stor roll i om lärandesituationen blir positiv eller negativ. Många lärare menar att de märker en skillnad i pojkars och flickors inställning både till att läsa och skriva, och de menar att flickor är mer positivt inställda till båda delarna. Däremot har en lärare lagt märke till att muntliga uppgifter mottas mer positivt av pojkar än av flickor medan en annan lärare håller med men förklarar att det spelar roll vilket ämne de muntliga uppgifterna handlar om. Muntliga uppgifter om feminism och jämställdhet förklaras som att det mottas mer negativt av pojkar än av flickor.

7.3 Vilka skillnader och likheter mellan pojkar och flickor uppenbarar sig i olika lärandesituationer när det kommer till läs- och skrivutveckling?

Denna fråga har undersökts med hjälp av åtta påståenden som handlar om pojkars och flickors kunskaper, hur olika undervisningssituationer kan se ut och hur deras attityder till betyg spelar roll. Alla frågor ställs generellt och presenteras utifrån nämnda kategorier.

Kunskaper

När det gäller skillnader i pojkars och flickors kunskaper kunde man se att de flesta respondenterna höll med, eller höll med till viss del om att pojkars skrivande utvecklar sig långsammare än flickors, detsamma gäller utvecklingen i läsförståelse, att flickor presterar bättre än pojkar på skriftliga prov och att flickor läser mer än pojkar både i- och utanför skolan. I påståendet att pojkar presterar bättre på muntliga prov än skriftliga höll de flesta antingen med eller höll med till viss del.

Undervisning

De flesta lärarna höll med eller höll viss del med om att pojkar dels har svårare att komma igång på lektionerna, dels att de har svårare att fokusera än flickor.

Attityd

I påståendet att pojkar tycker att det är mindre viktigt med betyg än flickor var det ingen av respondenterna som ansåg att det stämde.

Fråga 6. Utifrån din erfarenhet som svensklärare, upplever du att det finns en skillnad i läs- och skrivutveckling utifrån kön? Om ja, var god motivera.

Läsutveckling

Sex lärare tycker sig se en skillnad i pojkars och flickors läsutveckling. En av respondenterna förklarar att den märkt att pojkar generellt har svårare att läsa, lärare 16 förklarar att "Generellt sätt har pojkar mindre erfarenhet av läsning

vilket gör att de inte har samma träningstid som flickorna. De läser färre böcker helt enkelt. Det beror även på intresse och vad föräldrar tidigare har fokuserat på.”

Skriftlig förmåga

Sex av respondenterna förklarar på olika sätt att flickor verkar ha kommit längre i skrivutvecklingen och någon förklarar att det kan ha att göra med att elever så sällan skriver för hand nu för tiden. En annan menar att flickor generellt har ett större intresse för att skriva, och att det visar sig positivt för deras utveckling. Lärare 17 berättar att den upplever det som att ”Framförallt skriftlig förmåga som jag generellt anser vara ”sämre” hos pojkar.”

Nej

Brist på intresse förklarar några lärare är anledningen till att det finns skillnad på vissa elever, men menar att kön inte är en faktor. Lärare fjorton skriver att det inte finns någon skillnad i läs- och skrivutveckling utan att ”Skillnaden mellan könen är dock att pojkarna generellt mognar senare och därför inte kommit lika långt i sin utveckling.” Fem av respondenterna skriver att det inte finns någon skillnad alls mellan könen.

7.4 Vilka faktorer är viktiga i lärandesituationer för att undervisning och inläring för alla elever ska ske på ett tillfredställande sätt gällande läs- och skrivutveckling?

För att söka svar på denna fråga har fyra påståenden använts, där alla har med lärandesituationer att göra. Dessa presenteras utifrån de nyckelord som är framträdande i vardera påstående.

Struktur

Det första påståendet handlar om att flickor har mindre behov av struktur än pojkar och den största andelen respondenter svarade att det inte stämde vilket jag tolkar som att de båda könen har samma behov av struktur.

Tydligare instruktioner

Att pojkar har större behov av tydligare instruktioner än flickor höll den största andelen respondenter inte med om, vilket jag tolkar som att båda könen har samma behov av tydliga instruktioner.

Mer tid

Att flickor behöver längre tid på sig än pojkar var inte heller ett påstående som respondenterna tyckte stämde, och jag tolkar detta som att de båda könen behöver lika mycket tid för att utföra uppgifter.

Anpassning

I påståendet om att pojkar behöver anpassning i större utsträckning än flickor var det ungefär hälften som ansåg att det inte stämde, och andra hälften ansåg att det stämde eller att det stämde till viss del.

Utifrån ett genusperspektiv kan man här se att behoven av anpassning, mer tid, tydliga instruktioner och struktur verkar vara jämställt mellan de båda könen.

8. Diskussion

I avsnittet diskussion kommer metoden semi-strukturerad enkät att diskuteras. Vidare kommer resultatet av enkäten att sättas i relation till den tidigare forskning som presenterades i examensarbete 1. Resultatdiskussionen kommer att kategoriseras utifrån de syften som är grunden för detta examensarbete. Till sist kommer slutsatser att dras utifrån diskussionerna.

8.1 Metoddiskussion

Resultaten från examensarbete ett, Utveckling i skriftspråket i svenskämnet, visade att många pojkar har svårare i skolan av olika anledningar och jag bestämde då att försöka ta reda på om lärare är medvetna om detta och om de arbetar för att motverka det. Eftersom jag ville höra från ett flertal lärare hur de arbetar, men även kunna få en djupare insikt i deras upplevelser i klassrummet, valde jag att göra en kvalitativ semi-strukturerad enkät med både öppna och slutna frågor.

Att arbeta med en semistrukturerad enkät har både för- och nackdelar. En nackdel är att det inte finns möjlighet att ställa följdfrågor utifrån respondenternas svar. Vid ett flertal tillfällen vore det önskvärt att få förklarat varför läraren tänkte på det ena eller det andra sättet. I vissa frågor hade det varit önskvärt att det funnits möjlighet att få förklarat hur läraren menar, om den exempelvis bara svarat med ett ord i en fråga. En annan sak när det gäller de öppna frågorna var att de var relativt svåra att kategorisera och förklara. Om enkäten gjorts om nu hade slutna frågor som var mer precisa prioriterats.

En av fördelarna med att arbeta med en semi-strukturerad enkät är att det är relativt lätt att hitta respondenter. En eftermiddag användes för att söka efter högstadieskolors rektorer på Skolverket.se och sedan mailades informationsbrevet med enkäten iväg. Att det inkom så få svar handlade förmodligen om att breven mailades ut under samma tid som de nationella proven i svenska pågick, och förmodligen prioriterade lärarna de nationella proven framför att svara på en enkät.

En annan fördel är att svaren är anonyma och det finns ingen personlig relation med respondenterna vilket kan göra att svaren är mer öppenhjärtliga. Det

underlättar även arbetet med de etiska övervägandena eftersom respondenterna enkelt kunde välja att inte svara.

I efterhand känns dock intervju som ett bättre val för ett sådant här ämne eftersom det då finns möjlighet att fördjupa svaren med hjälp av följdfrågor.

8.2 Resultatdiskussion

Syftet med studien har varit att ta reda på hur lärare upplever pojkars prestationer i klassrummet, hur de arbetar för att skapa ett lärande klimat och om de upplever att de behandlar flickor och pojkar olika. Med hjälp av frågeställningarna utformades en enkät och diskussioner om enkätens svar förs nedan och kategoriseras nu utifrån syftet.

8.2.1 Hur upplever lärare pojkars och flickors prestationer i klassrummet utifrån läs- och skrivutveckling?

Många av respondenterna förklarar att de upplever att flickor har ett försprång, både vad gäller läs- och skrivutveckling. Det talas om att det är svårt eller omöjligt att få pojkarna att läsa, att pojkar har svårare att läsa och att det finns en negativ inställning till att skriva berättande text. Molloy (2007) berättar om flickors och pojkars olika preferenser när det gäller skrivuppgifter och förklarar att pojkar ofta har svårt att skriva berättande texter eftersom de ofta har andra intressen än att läsa, något som hänger ihop med att kunna formulera sig bra i en berättande text. (Molloy, 2007) Ur ett genusperspektiv kan detta ses som en negativ effekt av pojkars relation till att läsa och skriva. Lundgren poängterar att pojkar och flickor ofta har olika skriftspråk beroende på vilka intressen de har och i vilka kretsar de rör sig i på internet. Eftersom barn och ungdomar idag spenderar mycket tid på internet reflekteras deras språk som används där även i skrivna texter i skolan och det kan bidra till att de inte känner att de behärskar de texttyper som läraren förväntar sig av dem (Lundgren, 2013).

När det gäller flickor skriver respondenterna att uppgifter som involverar tystläsning eller skrivande blir mer positivt mottaget, att fler flickor är engagerade i skrivande och att flickor oftare läser även på fritiden. Vidare kan man utläsa i kryssfrågorna att majoriteten av respondenterna anser att pojkars läs- och skrivutveckling generellt utvecklar sig långsammare än vad flickors gör, att pojkar generellt har sämre läsförståelse än flickor samt att pojkar uttrycker sig sämre i skrift. Detta kan vara en följd av en fördel som har med maskulinitet att göra; nämligen att pojkar inte ser ett lika stort behov att studera som flickor gör, eftersom de har en större tillförlit till framtiden (Wernersson, 2014., Holm, 2014., Lahelma, 2004). En annan förklaring till pojkarnas sämre skrivutveckling kan bero på att de inte har förstått sig på den genre som läraren avser att de ska skriva om. Liberg (Skolverket u. å) förklarar att eleverna måste dels förstå sig på texterna de ska skriva, dels förmå sig att utveckla den sortens text. Vidare kan deras sämre läsutveckling bero på att de inte greppat avkodningen och behöver därför hjälp av läraren för att förbättra läsförståelsen (Stenlund, 2017)

8.2.2 Hur arbetar lärare för att skapa ett lärande klimat?

Många av respondenterna anser att pojkar presterar något sämre än flickor i läs- och skrivundervisning och de svarar i enkäten att det är viktigare att individualisera undervisningen än att planera utifrån de skillnader i intresse, motivation och förmåga som uppenbarats mellan pojkar och flickor. I frågan om vad som är viktigt i en lärandesituation för att alla elever ska ha de bästa förutsättningarna att lyckas svarade majoriteten att en god studie- och arbetsro är det viktigaste, och endast en respondent skriver att elevernas intresse är viktigt att utgå ifrån för att ha bra förutsättningar i sitt lärande. Forskning visar att pojkars skriftspråk i hög grad hänger ihop med deras intresse och att faktatexter föredras av många pojkar, medan läraren ofta föredrar texter som handlar om känslor och minnen (Molloy, 2007). Även Lundgren (2013) skriver om pojkars intresse och att deras texter kan verka undermåliga då deras skriftspråk utformats utanför skolan med ett annat fokus, och att det då är vanligt att pojkar inte lägger ner energi på exempelvis skönlitterära texter.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Detta innebär att läraren ska se till varje individ och utifrån de olika behoven anpassa undervisningen för alla goda förutsättningar. Enligt min erfarenhet planeras lektioner för att intressera den stora massan, och sedan individanpassas lektionen utifrån de speciella behov som finns i just den klassen. Problemet är att den stora massan i klassrummet inte är *en* massa, utan *två* massor, pojkar och flickor. Dessa två massor presterar ofta olika, har olika intressen samt olika förutsättningar. Att dela upp klassen utifrån kön kan vara känsligt och kroppsligt kön behöver inte betyda att det stämmer överens med ens könsidentitet, alltså vilket kön man identifierar sig med. Ur ett genusperspektiv kan man se problematiken i att ”dela upp” klassen, dettas kan medföra att könsrollerna blir ännu tydligare. Enligt Wernersson (2014) har pojkar en dominans i klassrummet, något som även några respondenter kommenterade på, och detta kan göra att flickor utvecklar den låga självkänsla som bland andra Niemivirta (2004) nämner.

Majoriteten av respondenterna svarar att pojkar är intresserade av betyg, att pojkar varken behöver mer instruktioner, anpassning, struktur eller tid för att utföra uppgifterna och därför tror jag att undervisningen som genomförs idag verkar negativt för pojkar då fokuseringen ligger på individanpassning, eftersom de fortfarande ligger efter sett utifrån betyg (SCB, 2022). Eftersom lärare upplever att pojkar ändå presterar sämre än flickor borde undervisningen förändras på ett sätt så att pojkar tillsammans kan samlas kring sina intressen och motivera varandra på samma sätt som exempelvis läs- och skrivintresserade flickor gör. Forskning visar även att det som lärare efterfrågar i bland annat skrivuppgifter bättre passar flickor (Molloy, 2007), vilket gör att klassrummet inte är jämställt ur den synpunkten.

8.2.3 Upplever läraren att den behandlar pojkar och flickor annorlunda, och i så fall hur?

Utifrån de svar som erhållits av respondenterna visar det sig att bara två av 17 planerar sina lektioner med kön i åtanke. En av de som svarade att kön var en

faktor var på grund av att den ville se till att skönlitteraturen som eleverna läser inte bara har manliga karaktärer. Den andra förklarar att den upplever att flickor och pojkar tar olika mycket talutrymme i anspråk. Den svarar att flickor är tystare och att pojkar pratar mer, vilket förstärker den bild av de typiska flickorna och de typiska pojkarna. Vidare skriver den att flickor får mer gjort under lektionerna och att pojkarna har ett större behov av tydliga instruktioner och stödstrukturer.

Resterande 15 respondenter har andra faktorer i åtanke när de planerar sina lektioner, och många menar att den hänsyn som måste tas i planeringen hamnar på individnivå.

Enligt svaren på frågan om vilka faktorer som respondenterna har i åtanke när de planerar lektion är *variation* i undervisningen och att arbeta utifrån de styrdokument som ska följas de absolut viktigaste faktorerna vid planering. I lärandesituationer menar respondenterna att studie-och arbetsro behövs för att alla elever ska ha goda förutsättningar för lärande. Inget av detta pekar på att lärarna upplever att de behandlar pojkar och flickor olika utan att de följer den styrning som finns i värdegrunden från Skolverket där det bland annat står att ”Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov” (Lgr 22) samt att de arbetar varierande och strävar mot att ha ett lugnt klassrum.

Däremot verkar de inte arbeta utifrån nästa mening i samma stycke där det står att utbildningen ”ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper” (Lgr 22), med tanke på att respondenterna varken har kön eller elevernas intresse i åtanke när de planerar lektioner.

8.3 Slutsats

Pojkar och flickor presterar olika bra i skolan. Längre har det diskuterats om varför, och forskning kring pojkars tillkortakommanden pekar mot att de är sena i mognaden (Zimmerman, 2020., Holm, 2014), att de inte ser utbildning som viktig (Holm, 2014) och att de har en positiv syn på framtiden och därför inte lägger fokus på nutiden (Holm, 2014). Min egen forskning ger delade svar, åtta av respondenterna skriver att de märker en skillnad i läs- och skrivutveckling mellan pojkar och flickor. Två av respondenterna kommenterar att en skillnad i läs- och skrivutveckling kan bero på mognad, och den ena menar att ”pojkar generellt mognar senare och därför inte kommit lika långt i utvecklingen”, medan den andra skriver om den forskning som pekar på den negativa effekt som kommer från att inte använda papper och penna, och att pojkar ligger efter i utvecklingen eftersom de ligger efter med att skriva för hand. De resterande sex berättar antingen att flickor läser och skriver mer, eller att pojkar visar mindre intresse för att läsa och skriva. De resterande nio respondenter skriver att de inte märker skillnad mellan könen, utan att det handlar om individer som antingen har lätt eller svårt att ta till sig den undervisning som hjälper deras läs- och skrivutveckling. Forskning visar att uppgifter som lärare efterfrågar och vilka intressen pojkar har sällan kongruerar samt att flickors intresse för att läsa ger dem ett försprång i bland annat ordförråd

(Lundgren, 2014., Molloy, 2007). Vad skulle hända om elever ges större möjlighet att arbeta tillsammans och motivera varandra inom de intressesfärer där de hör hemma? Detta skulle kunna vara ett sätt att bryta de tankar som vissa killar har om att läsa och skriva är en ”tjejig sysselsättning” (Molloy, 2007, s. 25)

Min slutsats från denna empiriska studie är att min forskning visar både att lärare har svårigheter att motivera pojkar att läsa och skriva, och att de inte har det. Om det inte har med kön och genus att göra, hur kommer det sig då att pojkar som grupp de facto har sämre betyg än flickor? Flickor har högre betyg än pojkar i alla ämnen utom idrott och hälsa, vilket är ett ämne som många pojkar visar intresse för (Wernersson, 2014., SCB, 2022). För att pojkar ska få bättre betyg behöver en förändring ske, inte en som missgynnar flickor, utan en som är gynnsam både för pojkar och flickor. Som jag påtalade tidigare så tycker jag mig se att det inte finns *en* stor massa att planera lektioner från, utan *två*. De flesta pojkarna och de flesta flickorna. Att sedan se till individen och anpassa för att se till att alla elever når sin högsta tänkbara utvecklingsnivå anser jag vore väldigt fördelaktigt.

9. Förslag på framtida forskning

I den empiriska studie som genomförts har fokus varit att få fram svar om hur lärarna såg på pojkars prestationer och om undervisningen var jämställd. Det har visat sig att pojkars prestationer varierar, men att de generellt presterar sämre än flickor enligt lärares erfarenheter. För framtida forskning kan det vara intressant att bygga vidare på de svar som respondenterna gett. Hur kommer det sig att så många pojkar har sämre betyg än många flickor, men samtidigt anser respondenterna att inga anpassningar behövs? Att intervjua lärare för att fördjupa kunskaperna eller att kanske lämna Sverige och forska över gränserna och observera hur grannländerna gör. Ligger pojkar efter där också eller är det enbart här i Sverige? Om det finns något land där pojkarna har bättre läs- och skrivutveckling, hur arbetar de då? Jag eftersträvar inte efter att förminska flickor och deras betyg, utan att jämställa det med pojkars.

Referenslista

Edlund, A., Erson, E. & Milles, K. (2007) *Språk och kön*. Falun: Författarna och Norstedts Akademiska Förlag.

Hjalmarsson, M. (2009). *Lärarprofessionens genusordning. En studie av lärares uppfattningar om arbetsuppgifter, kompetens och förväntningar*. Doktorsavhandling. Göteborgs universitet.

Holm, A-S. (2014). Framtiden och betydelsen av betyg. I E. Öhrn & A-S. Holm (Red.), *Att lyckas i skolan: Om skolprestation och kön i olika undervisningspraktiker* (s. 149-175). Göteborgs Universitet.

Lahelma, E. (2004). Flickor, pojkar och skoldebatten: Hur konstrueras skolpolitiska problem? I E. Vitikka (Red.), *Skola – kön – inlärningsresultat* (s. 61-75). Utbildningsstyrelsen.

Larsson, M. (2021) *Viktig läsning? Svensklärare i gymnasiet om läsundervisning i en performativ kontext*. <https://du.diva-portal.org/smash/get/diva2:1587711/FULLTEXT01.pdf> hämtat 2023-10-15

Lgr 22, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. Stockholm: Skolverket.

Liberg, C. (1996). Det livslånga läs- och skrivintresset och skriftspråklig medvetenhet. I: Maj Björk & Caroline Liberg, *Vägar in i skriftspråket – tillsammans och på egen hand* Stockholm: Natur & Kultur. S. 22–45.

Lundberg, I. (2010). *Läsningens psykologi och pedagogik*. Stockholm: Natur & Kultur.

Lundgren, B. (2013). Föränderliga textpraktikens betydelse för ungas identitetsskapande. I AC. Edlund & S. Haugen (Red.), *Människor som skriver - perspektiv på vardagligt skriftbruk och identitet* (s. 159-179). Umeå Universitet.

Molloy, G. (2007). *När pojkar läser och skriver* (1. uppl.). Lund: Studentlitteratur

Niemivirta, M. (2004). Skillnader mellan flickor och pojkar i inlärningsmotivation. I E. Vitikka (Red.), *Skola – kön – inlärningsresultat* (s. 48-60). Utbildningsstyrelsen.

Nodenfors, M. (2020). *Skriftspråsutveckling under högstadiet*. Göteborgs universitet.

Rädda barnen (2019) https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/medlem-volontar/dhk/bibliotek_dhk_nd_ordlista.pdf hämtat 2023-07-15

- SCB (2022) <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/inkomster-for-personer/> hämtat 2023-10-12
- Skolverket (2016) *Att läsa och förstå – läsförståelse av vad och för vad?* Wolters Kluwers kundservice.
- Skolverket (2017). <https://larportalen.skolverket.se/moduler/M001/3> Hämtat 2023-04-23
- Skolverket (u.å) Liberg, C. *Elevens läs- och skrivutveckling*
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a658969/1553962104233/pdf2361.pdf> hämtat 2023-07-02
- Skolverket (2022b) Slutbetyg för grundskolan – våren 2022.
<https://www.skolverket.se/download/18.2cb9d0c18340c7dae395d/1664351539747/pdf10334.pdf> Stockholm.
- Stenlund, Karin (2017) *En longitudinell studie av läsfärdigheter hos elever med och utan lässvårigheter*. Stockholms universitet.
- Tallman Broman, I. (2002) *Pedagogiskt arbete och kön – med historiska och nutida exempel*. Lund: Studentlitteratur AB
- Trost, J (2012) *Enkätboken* (4:e uppl.). Lund: Författaren och studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2017) *God forskningsed*. Vetenskapsrådet.
- Wernersson, I. (2014) Genusordning och utbildning - förr och nu. I Lundgren, U, P., Säljö, R., Liberg, C. (Red) *Lärande skola bildning*. (3:e utg.). Stockholm: Författarna och Natur & Kultur.
- Zimmerman, F. (2020). Tio orsaker till att pojkar presterar sämre i skolan - och vad vi kan göra åt det! Kunskapsskolan.
[https://www.kunskapsskolan.se/download/18.11ed9dea171ac3dd151124b9/1588684735004/%20Jubileumsrapport1%20\(2\).pdf](https://www.kunskapsskolan.se/download/18.11ed9dea171ac3dd151124b9/1588684735004/%20Jubileumsrapport1%20(2).pdf)
- Zimmerman, F. (2018). *Det tillåtande och det begränsande: En studie om pojkars syn på studier och ungdomars normer kring maskulinitet*. Göteborgs Universitet.
- Åslund, J & Nyström, S. (2023) *Utveckling i skriftspråk - En systematisk litteraturstudie om hur elevers skriftspråk utvecklas i högstadiet i relation till flickors och pojkars attityder och förmågor*. Högskolan Dalarna
- Östlund-Stjärnegård, E. (2002). *Godkänd i svenska? Bedömning och analys av gymnasieelevers texter*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk.

Bilaga 1.

Informationsbrev för deltagande i intervju

Hej!

Du tillfrågas härmed om deltagande i följande undersökning genom en digital enkät.

Jag heter Josefine Åslund och jag studerar till ämneslärare i svenska för årskurs 7-9 vid Högskolan Dalarna. Jag skriver nu mitt examensarbete om läs-och skrivutveckling ur ett könsperspektiv och vänder mig därför till dig som är lärare i svenska.

Uppsatsens syfte är att undersöka hur lärare arbetar med läs-och skrivutveckling med pojkar gentemot flickor. Jag vill även undersöka vilka skillnader och likheter mellan pojkar och flickor som uppenbarar sig i olika lärandesituationer när det kommer till läs-och skrivutveckling. Till sist ämnar jag även att utreda vilka faktorer som är viktiga i lärandesituationer för att undervisning och inläring ska ske på ett tillfredställande sätt gällande läs-och skrivutveckling.

Min förhoppning är att genom denna studie kunna synliggöra om det finns skillnader mellan pojkars och flickors läs-och skrivutveckling. Skälet till att detta ämne valts är eftersom kunskap om och förståelse för skillnaderna i utveckling kan öka lärares chanser att se till att alla elever får samma möjligheter till en likvärdig utbildning.

Min önskan är att få ett djupgående underlag till denna studie och därför kommer studien utföras genom en enkät. Enkäten innehåller 18 frågor där 5 av dem innehåller möjlighet att utveckla svaret, medan 13 är kryssfrågor. Var god svara så utförligt du kan på de frågorna som kan utvecklas. Enkäten tar cirka 20-30 minuter att svara på.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScS4WGkAGUSLz30P8Tf5xVMuwITw0XrSujWk9B-az5B8EDLSQ/viewform?usp=sf_link

Enkätens svar kommer att hanteras enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta betyder att dina svar blir anonymiserade samt att ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Om du skulle lämna in enkäten och sedan ångra dig får du avbryta deltagandet i undersökningen och behöver då inte motivera varför. All information som framkommer i undersökningen kommer att hanteras konfidentiellt och enbart till denna studie.

Studien kommer att lämnas in till Högskolan Dalarna i form av ett examensarbete. Vid frågor gällande studien eller ditt deltagande, var god kontakta mig.

Tack för att du väljer att delta!

Med vänliga hälsningar,
Josefine Åslund
v21josas@du.se

Handledare på Högskolan Dalarna:
Stefan Björnlund
sbj@du.se